

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

**BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA
AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH**

Cho'tboyev Behruz Sherzod o'g'li

Qo'qon davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada pedagog sifatida hozirgi kun talabiga xos bo'lgan "Zamonaviy o'qituvchi" nomiga va sifatiga erishishimiz uchun va bo'lajak o'qituvchilarni ham shunday tayorlashimiz va xar bir pedagogimizda quyudagi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini dasturini bilishlarini va undan to'la qonli foydalanish, o'zlari o'tayotgan dars mashg'ulotlarida esa foydalana olish ko'nikmalrini sakillantirishimiz lozim.*

Kalit so'zlar: *texnologiya, axborot texnologiyalari, o'qituvhci va o'quvchilar hamkorligi, bilish jarayonlari, bilim, ko'nikma, malaka, pedagogik mahorat, dasturiy ta'minot, didaktik materiyallar.*

Biz ayni daqiqalarda XXI asrda - yangi axborot texnologiyalarida yashamoqdamiz. Ayni davrda axborot texnologiyalariga oid bilim va ko'nikmaga ega bo'lmay turub zarur ko'nikma va malakalarni shakllantirib bo'lmaydi. Pedagog mutaxassislar va O'quvchilar xayotiy zarur bo'lgan XXI asr bilim va ko'nikmalariga ega bo'lishlari va ularni keyingi xayotiy jarayonlarning xar bir daqiqasiga tayyorligining bosh me'zoni hisoblanadi. Ayni zamonda zamonaviy ta'limning maqsad va vazifalari ham zamonaviy ta'limning maqsad va vazifalariga va u qo'yayotgan muhum talablar asosida o'zgarib bormoqda, ta'lim tarbiya jarayonlari an'anaviy ta'lim yondoshuvi XXI asr ta'lim yondoshuviga, ya'ni shaxsga yo'naltirilgan ta'limga asta sekinlik bilan o'z joyini bo'shatib bermoqda. Bunday ta'lim yondoshuvining asosida o'qituvchi va o'quvchi shaxsining to'la rivojlanishi, tez o'zgaruvchan xayotga xar taraflama tayyor bo'lishi va ularning mustaqil ravishda bilim olish ko'nikmalari, ijodiy fikrlashlarini rivojlantirish orqali axborotlar asrida axborotlarni tanqidiy nuqtai nazaridan to'g'ri izlash, tanlab olishni, oldida turgan mauammolarni nafaqat ko'ra bilish, balki ularni ifodalash va hal eta olish qobilyati ham belgilanadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalari, pedagoglar faoliyat jarayonida foydalanadigan kompyuter va kompyuter dasturlari insonlar bajaradigan ishlarni yengillashtirish bilan bir qatorda samarali faoliyat yuritishlari va zamonaviy bilimlarga ega bo'lishlari uchun yaratilmoqda. Bu kabi zamonaviy yondashuvlar pedagog kadrlar uchun yangi imkoniyatlar eshigini ochmoqda va u pedagoglarning yangi bilim va ko'nikmaga ega bo'lish shartlarini talab etmoqda. Xar bir pedagog o'z ustida ishlashi doimo izzlanishda eng so'ngi yangiliklarni ta'lim jarayonlariga qo'llay olishi ularni zamon bilan hamnafas harakat qilishlariga turtki bo'ladi.

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

Hozirgi jadal suratlar bilan rivojlanayotgan fan texnika asrida dunyo mehnat bozori ish o'rinlarini jadal suratlar bilan o'zgartirmoqda va bu ayni daqiqalarda yana yangilarini yangi loyihalar yangi yo'nalishlar paydo bo'lishiga ta'sir etmoqda. Biz ham ta'lim tizimini ham shunga mos ravishda jadal suratlar bilan olib borishimiz bo'lajak o'qituvchilarni esa shu mezonlarga javob bera oladigan ko'nikmalar bilan qurollantirishimiz lozim. Pedagoglar xar bir jarayonda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) ta'lim jarayoniga joriy etish usullari, texnologiyalari va ayni damda metodlari bilan o'quvchilarga XXI asrda muvaffaqiyatga erishish uchun muhim bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirish xarakter qilishlari va eng muhim vositalardan to'g'ri va aniq foydalana olishlari lozim. Bo'lajak o'qituvchilarni kelajak ta'lim tarbiya jarayonlariga tayyorlar ekanamiz xar o'qituvchida shaxsiy va kasbiy sifatlarni rivojlantirishimiz, qanday sharafli va prezidentimiz tabiri ilan aytganda kasblarning eng etiborli turlaridan biri bo'lgan o'qituvchilik kasbini egallayotganliglarini xis eta olishlariga erishishimiz lozim shundagina mas'uliyat va o'z kasbiga fidiyi insonlarni tarbiyalashimiz mumkin. Manashunday eng kerakli va sharafli kasbni yetuk mutaxasisi bo'lishlari uchun esa zamon bilan hamnafas holda xarakter qilishlar va zamonaviy kasblarni va zamonaviy ta'lim tarbiya usullari, shakllari va metodlaridan foydalanish ko'nikmasiga ham ega bo'lishlari lozim.

Pedagog sifatida hozirgi kun talabiga xos bo'lgan "Zamonaviy o'qituvchi" nomiga va sifatiga erishishimiz uchun va bo'lajak o'qituvchilarni ham shunday tayorlashimiz uchun xar bir pedagogimizda quyudagi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini dasturini bilishlarini va undan to'la qonli foydalanish o'zlari o'tayotgan dars mashg'ulotlarida esa foydalana olish ko'nikmalrini shakllantirishimiz lozim.

Har bir fan o'qituvchilari axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini savodxonligi bo'yicha uyudagi boshlang'ich ko'nikmaga ega bo'lishlari lozim: Dars mashg'ulotini boshlashdan avval dars jarayoniga tayyorgarlik bosqichida o'qituvchi mashg'ulotda o'quvchilarga nimani va qanday yangi bilimlarni bermochi Yangi bilimlarni berishda albatta o'qituvchi Kompyuter haqida tushunchaga ega bo'lish va uning ishlash prinsiplarini bilishi lozim. Buning uchun esa unda kompyuter savodxonligi bo'ishi lozim. Agar o'qituvchi o'zi bilimga ega bo'lmasa unda o'quvchilarga nima va qanday usulda o'rgatadi? O'qituvchi zamonaviy ta'lim jarayonida Dasturiy ta'minot haqida bilimlarga ega bo'lmasa, didaktik materiallarni eng sodda, tushunarli tarzda va o'tayotgan fan dasturidan ishchi xujjatlarni tayyorlashda o'zi uchun qullay, sodda, kam vaqt va kuch sarfay digan matn muxarrirlari, elektron jadvallar va boshqa amaliy dasturlar to'plamidan foydalana olsa o'z ustida ishlashga va bilim ko'nikmalarni rivojlantirishga ko'proq vaqt ajratadi. Yuqorida keltirilgan fikrlardan xulosa qilib asosiy o'rganishi va egallash i mumkin bo'lgan ko'nikmalarni keltirib o'tmoqchiman:

> Kompyuter savodxonligi bo'ishi lozim. (asosiy va qo'shimcha qurilmalari haqida ma'lumotga ega bo'lish);

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

- > Kompyuter haqida tushunchaga ega bo'lish va uning ishlash prinsiplarini bilishi lozim;
- > Dasturiy ta'minot haqida bilimlarga ega bo'lish;
- > Didaktik materiallar va ishchi xujjatlarni tayyorlashda matn muxarrirlari, elektron jadvallar bilan ishlash ko'nikmalari;
- > Amaliy dasturlar to'plamidan foydalana olish;
- > Internet tarmog'i imkoniyatlaridan foydalanishni bilish.;

Pedagog mutaxassislarimiz o'z faoliyatlari davomida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari savodxonligiga ega bo'lishi bilan chegaralanib qolmasliklari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining eng samarali vositalaridan ta'lim samaradorligini oshirish yo'lida to'g'ri aniq va puxta texnologik xaritalar orqali foydalanish metodikasiga ham ega bo'lishsa ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishlari mumkin. Ya'ni, har bir mashg'ulot jarayonida fan o'qituvchisi o'zining dars jarayonini Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining eng samarali vositalaridan didaktik vosita sifatida foydalana olish ko'nikmasiga ega bo'lishi zarur.

Shu sababli, o'qituvchilarni doimo malaka oshirish kurslarida qayta tayyorlov mashg'ulotlarida nafaqat kompyuter savodxonligiga oid bilimlar amaliy ko'nikmalar, balki axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan ham samarali foydalanish metodikasiga oid mavzularni o'qitish bizni tezroq maqsadga erishishimizda amaliy yordam beradi. Shu o'rinda olimlar va mutaffakir pedagog mutaxasilar, ilm fan-texnika jarayonlarida yutuqqa erishgan tajribalari olimlarning "O'qituvchi" va "Kompyuter"ga bergan judda ajoyib va o'rinli tariflarini keltirmoqchimiz. Olim va tadqiqotchi Kreyg Barretning quyudagi so'zlarini judda o'rinli bo'ladi: "Mo'jizani kompyuterlar emas, balki o'qituvchilar yaratadi." Ya'ni, axborot texnologiyalari vositalari pedagoglarga ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmaydi, bu jarayon faqat pedagogning ish samaradorligini va ish sifatini oshiradi o'quvchi tasir etish ko'lamini va sifatini yaxshilaydi. Kompyuterda dars jarayoni tashkil qilish va uni olib borish jarayonlari sifatliroq va samaraliroq amalga oshadi. Chunki o'quvchi og'zaki tushuntirishlardan ko'ra ko'proq malumotga va bilim sifatiga erishadi.

Xulosa: Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas tarkibiy qismidir. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) nafaqat o'quv jarayonini boyitadi, balki o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini, ijodkorligini va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. AKT vositalari orqali talabalarda ta'lim jarayonini boshqarish, interfaol metodlardan foydalanish, elektron resurslar yaratish hamda masofaviy ta'lim tizimida samarali ishlash ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa ularning kelgusidagi pedagogik faoliyatida dars jarayonini innovatsion yondashuv asosida tashkil etish imkonini beradi. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchining kasbiy o'sishini ta'minlaydi, ta'lim sifatini oshiradi va o'quvchilarda fanga bo'lgan

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

qiziqishni kuchaytiradi. Shu bois, pedagogik oliy ta'lim muassasalarida AKT asosida o'qitish usullarini takomillashtirish, o'qituvchilarni raqamli savodxonlikka tayyorlash dolzarb masala hisoblanadi. Umuman olganda, bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda axborot texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi, raqamli davr talablariga mos, innovatsion yondashuvni shakllantiruvchi muhim omil sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Kamolova, A., & Ergasheva, G. S. Q. (2022). Yosh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 3(12), 590-592.
2. Kamolova, A. O. Q., & Husaynova, S. I. (2023). O'smirlar o'rtasida axloqsizlikni oldini olishda pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari. *Science and Education*, 4(2), 969-972.
3. Nishonova M.Ya., & Kamolova A.O. (2021). O'SMIRLARGA HUQUQIY BILIM BERISHDA KEYS STADI TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH. *Экономика и социум*, (8 (87)), 42-45.
4. Семенов И.Н. Психология рефлексии в организации творческого процесса мышления// Автореф. дисс. доктора психол. наук. - М., 1992.« 52 с
5. Bannayev, M. S. (2021). O'zbekistonda maktabgacha ta'lim va umumiy o'rta ta'lim muassasalarida psixologik xizmatning tashkil etish imkoniyati va muammolari. *Science and Education*, 2(7), 293-297.
6. Nishonova, M. Y., & Kamolova, A. O. (2021). USING CASE STADE TECHNOLOGY IN LEGAL EDUCATION FOR TEENAGERS. *Экономика и социум*, (8), 42-45.
7. Ахмедова, Д. С., & кизи Камолова, А. О. (2022). УСМИРЛАРДА МЕЪЁРДАН ХУЛЪИЙ ОГИШ ХОЛАТЛАРИНИ КОРРЕКЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИДА ХУ^У^ИЙ САВОДХОНЛИКНИНГ АХАМИЯТИ. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(3), 413-416.
8. Azimaxon Odiljon Qizi Kamolova (2023). Pedagoglik kasbi boshqa hamma kasblarning poydevoridir. *Science and Education*, 4 (5), 988-992.